

Handläggare
Sara Alvfeldt
Telefon: 0850809562

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2019-09-26

Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård i Stockholms län

Remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2019/1039

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande

stadsdelsdirektör

avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bland annat Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av en regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård i Stockholms län.

En bilaga gällande gemensamma och enskilda åtaganden har tagits fram och skickats ut till kommunerna i efterhand så att kommunerna kan anta den fullständiga överenskommelsen.

Överenskommelsen beskriver centrala delar så som en gemensam målbild, ett förtydligande av ansvarsfördelning, informationssystem/ IT-stöd, uppföljning och en genomsnittsmo- dell för kommunens betalningsansvar. Antalet fristdagar innan kommunens betalningsansvar inträder planeras att minska från 2,0 fristdagar (år 2020) till 1,3 fristdagar (år 2022).

Överenskommelsen förordar även särskilda övergångsbestämmelser för den psykiatriska slutenvården där antalet fristdagar fastställts till 5. Detta gäller tills ett nytt digitalt system finns på plats.

Förvaltningen anser att överenskommelsen är väl genomarbetad och belyser flera viktiga områden. Förvaltningen stödjer överenskommelsen i sin helhet och de förslag som ges. I linje med överenskommelsen vill förvaltningen understryka behovet av utvecklade samverkansformer på alla nivåer.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från bland annat Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av en regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård i Stockholms län. Överenskommelsen har sedan kompletterats med en bilaga som innehåller bindande gemensamma och enskilda åtaganden.

Nämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 27 september 2019.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av äldreavdelningen i samarbete med socialtjänstavdelningen.

Ärendet

Den 1 januari 2018 trädde lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård i kraft. Lagens syfte är att främja en god vård och en socialtjänst av god kvalitet för enskilda som efter utskrivning från slutet hälso- och sjukvård behöver insatser från socialtjänsten, den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården eller den landstingsfinansierade öppna vården. Lagen ska särskilt främja att en patient med behov av insatser skrivs ut från den slutna vården så snart som möjligt efter det att den behandlande läkaren bedömt att patienten är utskrivningsklar.

I lagen anges att en region och kommunerna i samråd ska utarbeta gemensamma riktlinjer avseende samverkan. I tillägg lämnas utrymme för region och kommun att träffa en överenskommelse om att kommunens betalningsansvar ska inträda vid en annan tidpunkt eller med ett annat belopp än vad som anges i lagen.

Det är mot denna bakgrund som överenskommelsen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård i Stockholms län har tagits fram. Överenskommelsen ska träda i kraft 1 januari 2020 och gälla tills vidare med en uppsägningstid om tolv månader.

Norrmalms stadsdelsförvaltning
Äldreavdelningen

Sankt Eriksgatan 117
Box 45075
10430 Stockholm
Växel 08-508 090 00
Fax 08-508 09 099
norrmalm@stockholm.se
stockholm.se

Parterna i denna överenskommelse är Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län. Storstockholm företräder kommunerna avseende uppföljning och utvärdering av överenskommelsens principiella och övergripande frågor samt

tillämpning av denna överenskommelse i relation till Region Stockholm. Om regionen eller kommunen tecknar avtal med någon annan part och överlåter uppgifter de har ansvar för, ska denna överenskommelse tillämpas. Respektive part ska ansvara för att överenskommelsen är bindande för, och gälla eventuella underleverantörer.

Överenskommelsen beskriver centrala delar så som en gemensam målbild, ett förtydligande av ansvarsfördelning, informationssystem/ IT-stöd, uppföljning och en genomsnittsmo- dell för kommunens betalningsansvar. I det följande beskrivs dessa delar mer ingående.

Överenskommelsen är en ramöverenskommelse som utgår från en *gemensam målbild* som har den enskilde i fokus. Målbilden utgår från att:

- Ingen ska behöva vara kvar på sjukhus när hen inte behöver det.
- Den som behöver ska få sjukhusvård så länge hen behöver det.
- Region och kommun samordnar insatser på alla nivåer med den enskilde i fokus.

Utifrån dessa övergripande målformuleringar har sedan tre *effektmål* formulerats.

- Den enskilde ska kunna lämna slutenvården när hen är bedömd som utskrivningsklar.
- Utskrivningsprocessen ska upplevas som trygg och samordnad för den enskilde.
- Alla involverade aktörer ska samverka effektivt och patientsäkert utifrån den enskildes behov.

Överenskommelsen förtydligar *ansvarsfördelningen* i samband med utskrivningsprocessen. Slutenvårdens uppdrag är att meddela berörda enheter i öppenvården och/eller kommunen att en patient med behov av fortsatta insatser har skrivits in och när patienten är utskrivningsklar. En vårdkontakt utses sedan av öppenvården. Samordnad individuell plan (SIP) ska erbjudas den enskilde som behöver insatser från både region och kommun i form av hälso- och sjukvård eller socialtjänstens insatser. Den fasta vårdkontakten som utsetts av öppenvården ansvarar för att kalla till och säkerställa att SIP genomförs.

Norrmalms stadsdelsförvaltning
Äldreavdelningen

Sankt Eriksgatan 117
Box 45075
10430 Stockholm
Växel 08-508 090 00
Fax 08-508 09 099
norrmalm@stockholm.se
stockholm.se

Av ansvarsfördelningen följer även krav på tillgänglighet där respektive verksamhet förbinder sig att bemanna sina verksamheter i enlighet med utskrivningsprocessens mål. Öppenvården ska ha ett avtalat uppdrag om att de utgör en fast vårdkontakt årets alla dagar.

Respektive part åtar sig även att uppdra till sina berörda verksamheter att samverka lokalt kring utskrivningsprocessen och att följa upp detta.

Vidare lyfts *informationssystem/ IT- stöd* fram som centralt i överenskommelsen. I Region Stockholms ansvarsområde ingår att tillhandahålla ett informationssystem som är anpassat för utskrivningsprocessen från somatisk och psykiatrisk slutenvård. Region Stockholm ansvarar även för att snarast lösa säker digital kommunikation inklusive videokommunikation.

Överenskommelsen betonar även vikten av *uppföljning* i relation till de övergripande målen och de tre effektmålen som tidigare beskrivits. Gemensamma former för uppföljning ska utvecklas och en detaljerad plan för utvärdering ska tas fram senast under våren 2020.

Region Stockholm ansvarar för att månatligen tillhandahålla statistiskt underlag per kommun som kommunerna själva kan bearbeta, över utskrivningsklara dagar samt dagar då det finns ett betalningsansvar. En särskild fråga som kommer följas är att oplanerade återinskrivningar inte ökar.

I lag om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård som överenskommelsen har sin bakgrund i återges bestämmelser om kommunalt betalningsansvar. För att betalningsansvar ska inträda krävs att:

- Den slutna vården har underrättat kommunen om att patienten har skrivits in samt underrättat berörda enheter att patienten är utskrivningsklar.
- Att patienten, vid behov, fått en fast vårdkontakt tilldelad av öppenvården.
- Den fasta vårdkontakten i de fall en samordnad individuell planering (SIP) ska genomföras har kallat till den senast tre dagar efter att underrättelse om att patienten är utskrivningsklar har skickats.

Kommunens betalningsansvar inträder inte om patienten inte kan skrivas ut från slutenvården på grund av sådana insatser som den regionfinansierade öppna vården är ansvarig för, inte är tillgängliga eller om det inte är klarlagt om sådana insatser är tillgängliga.

Parterna i överenskommelsen har tagit fasta på det utrymme i lagen som reglerar att de själva kan komma överens om en annan tidpunkt

eller ett annat belopp än vad som anges i lagen gällande kommunens betalningsansvar.

Mellan Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län ska följande gälla avseende tidpunkt och ersättningsbelopp för det kommunala betalningsansvaret:

- Mellan 1 januari 2020 och 31 oktober 2020 inträder kommunens betalningsansvar 2,0 kalenderdagar inklusive dag noll efter att slutenvården bedömt den enskilde som utskrivningsklar. Detta meddelande ska lämnas senast klockan 12.00. När betalningsansvaret har inträtt ska kommunerna lämna ersättning för vård av utskrivningsklara patienter. Ersättningsbeloppet är fastställt till 7 800 kronor per dygn.
- Mellan 1 november 2020 och 31 oktober 2021 fastställs tidpunkten då kommunens betalningsansvar ska inträda utifrån länsgenomsnittet för utskrivningsklara dagar, inklusive dag noll, per den 31 oktober år 2020. Genomsnittet under perioden kan dock inte överstiga 2, 0 kalenderdagar inklusive dag noll.
- Från och med den 1 november 2021 inträder kommunens betalningsansvar 1,3 kalenderdagar, inklusive dag noll efter det att slutenvården bedömt den enskilde som utskrivningsklar.

Övergångsbestämmelser för den psykiatriska slutenvården

- Under en period 1 januari 2020 till 1 juli 2021 eller fram till dess att ett IT-stöd för informationsöverföring finns tillgängligt för psykiatrins aktörer gäller särskilda övergångsbestämmelser om *fem fristdagar* för den psykiatriska slutenvården.

Komplettering Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Stockholms län
I överenskommelsen står det att parterna har enats om att gemensamt ta fram en bilaga till överenskommelsen som beskriver gemensamma och enskilda åtaganden för att garantera en trygg och säker hemgång för den enskilde. Bilagan har tagits fram efter att överenskommelsen skickades ut och beskriver de avgörande åtaganden som krävs för att uppfylla överenskommelsen. Dessa är bindande för parterna. I bilagan framkommer:

- Åtaganden om en gemensam värdegrund och terminologi som handlar om en gemensam målbild och ett samförstånd kring det språk som används.
- Åtagande om samverkansmodell gällande gemensamt länsövergripande utvecklingsarbete för utskrivningsprocessen. I det ingår även att fortsätta implementera och efterleva regionala rutiner och riktlinjer.
- Åtagande kring utvecklingen av informationssystem/IT-stöd. Region Stockholm ska tillhandahålla ett IT-stöd som är anpassat för utskrivningsprocessen från somatisk- och psykiatrisk slutenvård. Lösningen för SIP i utskrivningsprocessen ska om möjligt vara enhetlig med övriga områden där SIP tillämpas.
- Åtagande mellan parterna i den lokala samverkan som handlar om att respektive part ska säkerställa samverkan på lokal nivå och kunna samverka kring komplexa ärenden.
- Åtagande om stöd i det lokala samarbetet mellan kommun och regionfinansierad öppenvård och slutenvård. Parterna åtar sig att tillhandahålla resurser på lokal nivå som säkerställer att verksamheterna kan leva upp till överenskommelsen. Detta ska omfatta kontaktvägar som möjliggör utskrivning på helgerna.
- Åtagande om information avseende förbättrad tillgänglighet som når berörda parter.
- Åtaganden kring statistik. En gemensam modell ska tas fram och Region Stockholm ska tillhandahålla månatlig statistik per kommun och stadsdel över utskrivningsklara dagar samt dagar med betalningsansvar.
- Åtaganden kring faktureringsrutiner och fakturahantering.

Synpunkter

Förvaltningen anser att överenskommelsen är väl genomarbetad och belyser flera viktiga områden.

I linje med överenskommelsen vill förvaltningen understryka behovet av utvecklade samverkansformer på alla nivåer.

I dagsläget fungerar inte samverkan fullt ut för att det övergripande målet om en trygg och samordnad utskrivning ska nås. Ett konkret exempel är den samordnande individuella planen (SIP) där alla parter, i synnerhet primärvården, behöver ta sitt ansvar när det gäller att kalla till mötet men även att delta i själva planeringen.

Samverkan behöver även förtydligas när det gäller användandet av det gemensamma informationssystemet/ IT-stödet så att samtliga parter dokumenterar, bevakar och följer upp sina respektive ansvarsområden. Förvaltningen anser att det ska gå att utläsa i det nya IT-stödet om en SIP har erbjudits.

När det gäller uppföljningen anser förvaltningen att det är viktigt att den statistik som tas fram redovisas på enhetsnivå och inte enbart på kommunnivå. För att den redovisade statistiken inte ska bli felaktig är det viktigt att datum för utskrivning ändras om slutenvården skjuter upp det datumet.

Förvaltningen ser positivt på det brukarperspektiv som lyfts fram i överenskommelsen och anser att det är viktigt att uppföljningen även utgår från den enskildes perspektiv. I en förstudie från IVO (*En samordnad vård och omsorg för personer som behöver ett multidisciplinärt omhändertagande*) beskrivs att det generellt sett saknas kunskap om vad som bidrar till en samordnad vård och omsorg utifrån ett patient- och brukarperspektiv.

I överenskommelsen är ett mål att personen ska känna sig trygg med utskrivningen. Upplevelsen av trygghet behöver därför beaktas när en detaljerad plan för utvärdering tas fram, anser förvaltningen. Kvalitativa aspekter, så som den enskildes upplevelse av utskrivningsprocessen behöver följaktligen också utvärderas.

Lika rättigheter för alla

Det *jämställdhetsperspektiv* som förvaltningen ser är att en snabbare utskrivning kan innebära ett utökat ansvar för anhöriga, och i synnerhet döttrar som är de som enligt forskning drar det tyngsta lasset när det gäller att stötta deras föräldrar (se bland annat studien *Anhöriga som kombinerar förvärvsarbete och anhörigomsorg* av Ann-Britt Sand). För de personer som bedöms ha ett stort behov av hemtjänst kan en kortare utskrivningsprocess innebära svårigheter att få igång hemtjänstinsatserna i tid. Anhöriga kan då vara tvungna att ta ett större ansvar än tidigare.

Synpunkter på bilagan "Utskrivningsprocessens gemensamma och enskilda åtaganden".

Förvaltningen stödjer de åtaganden som tagits fram.

Bilagor

1. Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Stockholms län.
2. Bilaga till Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Stockholms län- utskrivningsprocessens gemensamma och enskilda åtaganden.